

21.11.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: MMM:n lausuntopyyntö 10.10.2022, VN/27240/2022

LAUSUNTO LUONNOKSESTA KANSALLISEKSI METSÄSTRATEGIAKSI (KMS2035)

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Kansallinen metsästrategia ohjaa ylätasolla Suomen metsäpolitiikan toteutusta. Valtiovarainministeriö toteaa, että luonnos sisältää laajan tarkastelun Suomen metsien merkityksestä kansantaloudelle ja hyvinvoinnille ja luo loogisen pohjan metsäpolitiikan painopisteille ja toteutukselle. Valtiovarainministeriö lausuu strategialuonnoksesta lähinnä kolmesta näkökulmasta, joita ehdotetaan harkittavan lisättävän tai laajennettavan strategiassa. Nämä ovat viennin kotimaisen arvonlisän, puukaupan kilpailun ja ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmat.

Metsätalouden ja metsäteollisuuden vaikutukset kansantalouden arvonlisäykseen, työllisyyteen ja tulonmuodostukseen ovat keskeisiä tulevaisuuteemme vaikuttavia asioita. Suomi on tullut riippuvaisemmaksi globaaleista arvoketjuista, jopa enemmän kuin aiemmin on arvioitu. Viennin merkityksestä taloudelle tarkempaa kuvaa antavat viennin arvonlisää tarkastelevat tilastot. Nämä kertovat, kuinka paljon viennin arvosta syntyy kotimaassa ja kuinka paljon ulkomailla. Viennin kotimainen arvonlisäys tarkoittaa yksinkertaisesti sitä vientituotteisiin sisältyvää lisäarvoa, jonka kotimaiset panokset ovat niihin lisänneet. Toisin kuin usein väitetään, vain tämä osa viennistä tuo maahan tuloa. Suomen maapinta-alasta on yli 70 % on metsää ja metsät muodostavat Suomen merkittävimmän luonnonvaran. Esimerkiksi vuonna 2020 korkein tavaroiden viennin kotimaisen arvonlisän osuus oli suurin juuri metsäteollisuudessa. Valtiovarainministeriö toteaa, että tätä näkökulmaa voitaisiin tuoda selkeämmin esiin strategiassa.

Toinen näkökulma, jota valtiovarainministeriö ehdottaa harkittavan lisättäväksi strategiaan, liittyy puumarkkinoiden kilpailun edelleen vahvistamiseen. Metsän omistajia ja potentiaalisia puunmyyjiä Suomessa on yli 600 000. Metsäteollisuus ostaa suurimman osan panoksistaan kotimaan puumarkkinoilta. Tyypillisesti puumarkkinoilla on paljon myyjiä ja vähän ostajia, mikä aiheuttaa epätyypillisen markkinatilanteen. Avoimeen digitaaliseen hintainformaatioon on panostettu paljon viime vuosina, mutta puukauppojen hintainformaation välittyminen myyjille vielä nykyistään paremmin tehostaisi silti edelleen puunkäyttöä ja puukauppaa.

Kolmanneksi valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota maapallon ilmaston lämpenemisen aiheuttamaan vakavaan uhkaan Suomen metsille. Tämän näkökulman sisällyttäminen strategiaan on tarpeellista. Ministeriö toteaa, että metsien taloudellinen merkitys ja ilmastonmuutos nivoutuvat todennäköisesti entistä vahvemmin yhteen pitkällä aikavälillä. Metsät eivät ole riippumattomia maapallon kehi-

tyksestä tai kehityssuunnista, ne voivat vaurioitua tai myös kasvaa aiempaa tehokkaammin ainakin jonkin aikaa. Kansallisesti on paljon tehtävissä metsien hyväksi, mutta muidenkin valtioiden toiminnan vaikutus voi olla merkittävä ja myös haitallinen. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luontokadon hidastaminen tai pysäyttäminen on kansallisesti keskeistä. Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna, että strategiassa käsiteltäisiin nimenomaisemmin ilmastonmuutoksen hillintää ja luontokatoa sekä kansainvälisen ilmastotyön yhteyksiä kansallisiin tavoitteisiimme. Ministeriö katsoo, että jo strategian otsikkotasolla olisi perusteltua mainita ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luontokadon vähentäminen. Molemmat sisältyvät jo nyt luonnostekstiin, mutta niiden selkeämpi korostaminen alleviivaisi strategian kattavuutta sekä kokonaisvaltaista perusteltavuutta. Ministeriö ehdottaa lisäksi, että kansainvälinen vaikuttaminen valtioiden päästöjen rajoittamiseksi olisi myös metsästrategian keskeinen tavoite.

Strategialuonnoksessa tuodaan esiin ilmastonmuutoksen hillinnän, luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja taloudellisen hyvinvoinnin yhtäaikaisen huomioon ottamisen vaikeus. Mainitut kolme tavoitetta ovat monilta osin jopa ristiriitaisia keskenään. Oletettavasti tähän kiinnitetään huomiota strategian vaikutusten arvioinnissa, joka ei kuitenkaan ollut vielä valmistunut tätä lausuntoa annettaessa. Valtiovarainministeriön näkökulmasta strategian vaikutusten perusteellinen arviointi on ensiarvoista, jotta voidaan ensisijaistaa, suunnitella ja toteuttaa kustannustehokkaita ja vaikuttavia toimenpiteitä osin ristiriitaisten tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja kansallisen metsäpolitiikan mahdollisimman perustelluksi, kokonaisvaltaiseksi ja pitkälinjaiseksi toteuttamiseksi.

Valtiovarainministeriö toteaa, että luonnoksen jakson 4.4. (Rahoitus ja seuranta, s. 32) mukaan rahoitukseen liittyvä osio kirjoitetaan lausuntokierroksen jälkeen. Ministeriö pitää tärkeänä, että sillä on mahdollisuus lausua rahoitusta koskevasta osiosta sen sisällön täsmennyttyä. Ministeriö toteaa, että strategiassa tarkoitettuja toimenpiteitä toteutetaan niiden valtiontaloudellisten kustannusvaikutusten osalta julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa, mikä tulee myös mainita strategiassa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

TIEDOKSI VM/KAO, KO, VKO, VO

VN/26649/2022-VM-145

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: